

Łódź, 14.11.2019

dr hab. Dominik Mierzejewski, prof. UŁ
Katedra Studiów Azjatyckich WSMiP UŁ
Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ
dominik.mierzejewski@uni.lodz.pl

Ocena osiągnięć habilitacyjnych i aktywności naukowej oraz administracyjnej dr Łukasza Zamęckiego w związku z postępowaniem habilitacyjnym wykonana na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów dotyczącej powołania komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia przewodu postępowania habilitacyjnego dr Łukasz Zamęckiego z dnia 3. września 2019 r.

Ogólna charakterystyka kandydata

Z przedstawionych materiałów uzyskujemy pełną informację na temat kariery naukowej i działalności organizacyjnej habilitanta. W 2006 r. dr Łukasz Zamęcki ukończył studia magisterskie zajmując się problematyką filozofii politycznej Stevena Lukesa a w 2010 r. ukończył studia doktoranckie z wyróżnieniem zajmując się problematyką bezpieczeństwa energetycznego II Rzeczypospolitej. Warto podkreślić, iż oprócz pracy na uczelni habilitant posiada uprawnienia do prowadzenia zajęć w szkołach ponadpodstawowych – uczył WOSu i historii w dwóch warszawskich liceach. W odniesieniu do działań o charakterze administracyjnym należy podkreślić, że habilitant pełnił w latach 2010-2012 stanowisko kierownika studiów dziennych pierwszego stopnia oraz magisterskich studiów jednolitych na kierunku europeistyka, od 2012 do 2016 był zastępcą dyrektora Instytutu Europeistyki Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, by w 2016 objąć stanowisko prodziekana ds. badań naukowych i współpracy z zagranicą Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW

Oceniając charakter naukowej aktywności habilitanta należy wskazać, że na początku kariery naukowej zajmował się polityką energetyczną II Rzeczypospolitej Polskiej potem rozpoczął badania systemu politycznego Hongkongu. Niewątpliwie taka zmiana może być rozpatrywana w dwojaki sposób. Zmiany tematów dobrze wpływają na kariery naukowe stanowiąc impuls do nowych poszukiwań, badań, analiz. Z drugiej jednak strony powodują pewne ułomności takie jak choćby brak znajomości języka obszarów odmiennych kulturowo, co stanowi, iż przedstawiane analizy nie mają charakteru pogłębionych analiz a bazują li tylko na materiałach tłumaczonych bądź pisanych w innych językach niż języki badanego obszaru. Nie stanowi to głównej uwagi wobec habilitanta gdyż w tym przypadku badań „Pachnącego

Portu” który jest swego rodzaju hybrydą, a językiem dominującym jest angielski. W tym miejscu należy wskazać istotny wkład w działania organizatorskie i administracyjne habilitanta. Praca w charakterze na początku kierownika a potem dziekana jest pracą niezwykle obciążającą czasowo, co należy rozpatrywać pozytywnie.

Ocena merytoryczna prac habilitanta

Przedstawione do oceny prace na temat systemu politycznego Hongkongu stanowią ciekawe, ważne teoretyczne ujęcie problemu zmian zachodzących w byłej kolonii brytyjskiej po przejściu przez Chińska Republikę Ludową w 1997 r. Autor w swoich pracach podejmuje problematykę bardzo złożoną, często trudną do uchwycenia a tym bardziej modelowania. Ilość zmiennych pojawiających się w toku wydarzeń stanowi istotny problem, z którym jak przedstawiono w dorobku, habilitant radzi sobie dobrze. Temat jest tym aktualniejszy, iż aktualnie mamy do czynienia na terenie Hongkongu z wybuchami społecznego niezadowolenia, manifestacji studenckich i dyskusji międzynarodowej na temat sytuacji w Hongkongu.

Jako pierwsza omówiona jest praca p.t. „Sinizacja systemu politycznego Hongkongu” wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego w 2019 r. Jest dobrze przygotowanym, analitycznym materiałem dotyczącym relacji politycznego centrum – Pekinu, z powracającym do macierzy Hongkongiem. Po uprzednim przedstawieniu teoretycznych ram habilitant prezentuje własny autorski model wskazanych wyżej relacji. Jak wskazuje autor model autorski sinizacji¹ politycznej Hongkongu jest oparty na dwóch założeniach: pierwszym, który wskazuje na cel nadrzędny polityki chińskiej czyli budowa wielkich Chin (wyobrażonych bądź realnych), oraz cel szczegółowy ograniczanie możliwości dezintegracji struktur Komunistycznej Partii Chin. Taka logika wpisuje się w ogólnie przyjęta w kręgach partyjnych dialektykę – „bez Komunistycznej Partii Chin, nie ma Nowych Chin” (*mei you Gongchan dang jiu mei you xin Zhongguo* 没有共产党就没有新中国 – w tym wypadku chodzi o powstanie ChRL w 1949 r.). Trzecia kwestia prócz budowy „Wielkich Chin” i dezintegracji struktur partyjnych to utrzymanie unitarności państwa. Drugim elementem modelu jest osadzenie instrumentów tegoż w zmieniającym się kontekście politycznym, gospodarczym i społecznym. Ważnym choć w pełni nie rozwiniętym tu wątkiem jest kwestia odmienności kulturowej Chin południowych (Guangzhou, Hongkong) a zarazem innej tożsamości związanej z kulturą

¹ Samo pojęcie sinizacji może być tu mylnie rozumiane. W podrozdziale pierwszego rozdziału Autor daje inne pojęcie „mainlandyzacja” wskazując, że w języku polskim takie słowo nie występuje to jednak w pracy na temat relacji Pekinu z Hongkongiem wydaje się bardziej adekwatne, gdyż wskazuje na działania Pekinu nie powodując, iż czytelnik może w różny sposób interpretować pojęcie sinizacji. To pojęcie jest bardziej pojęciem związanym z dominacją kulturową niż polityczną. W tym kontekście, co nie jest nieprawdą zakładamy odmiennosc kulturową Chin południowych o od Chin właściwych. Należy w tym miejscu wskazać główne różnice między kulturą Lingnan a kulturą chińską.

Lingnan (岭南文化). Ten wątek w modelu jest tylko sygnalizowany a Autor nie podejmuje tu dalszej analizy. W tym kontekście, wskazanej odmienności kulturowej należało omówić sinizację jako proces swego rodzaju kulturowej i politycznej homogenizacji Hongkongu czyli włączenia dawnej kolonii brytyjskiej do Chińskiej Republiki Ludowej bez konieczności odwoływania się do koncepcji Deng Xiaopinga „jedno państwo, dwa systemy”. Ta formuła również wskazuje, iż kwestia unitarności państwa chińskiego musi być dopasowywana do kontekstu historyczno-kulturowego, który w Chinach jest niezwykle złożony. Innym ciekawym wątkiem który został tu wskazany jest zagadnienie klientelizmu na bazie którego Pekin próbuje tworzyć relacje między centrum a peryferiami. Warto w tym miejscu dodać, że habilitant daje teoretyczne podstawy do dalszych badań w ramach teoretycznych patron-klient. Kolejna uwaga tyczy się braku omówienia działań brytyjskich w latach 90. XX wieku aż do przejścia przez Chiny. Autor zdawkowo też pisze o reformach w latach 80. XX wieku. Co istotniejsze Autor nie sięga tu do ważnych wspomnień opublikowanych przez polityków brytyjskich tamtego okresu takich choćby jak Margaret Thatcher czy Chris Patten – ostatni gubernator w Hongkongu a analizę negocjacji między Królestwem Brytyjskim a ChRL omawia tylko na podstawie opracowań. Skupienie się tylko na teoretycznej analizie nie niewątpliwie elementem systematyzującym wiedzę na temat zagadnienia, ale jest pozbawianym analizy krytycznej przedstawionego modelu w zderzeniu z rzeczywistością².

W kolejnych dwóch częściach Autor daje panoramę działań formalnych i nieformalnych mających wpływać na system polityczny Hongkongu. Tu jednak zaostrenie budzi klasyfikacja nieformalnych – wydaje się że bardziej pasuje tu określenie działań mających bezpośredni i pośredni wpływ. W tych drugich zaliczono np. regulowanie napływu obywateli ChRL, tworzenie połączeń drogowych czy CEPA – porozumienie podpisane w 2003 r. a mające służyć integracji gospodarczej między Hongkongiem a Chinami kontynentalnymi. To jednak przyniosło skutek odwrotny do zamierzonego. Zamiast integracji nastąpiła dezintegracja, zamieszki etc. Najistotniejszy punkt opracowania pojawia się wraz z omówieniem konkretnych działań politycznych w okresach kampanii wyborczych m.in. działaniami komisarzy wyborczych i wpływania na regulacje wyborcze przez władze w Pekinie. (s. 118-145). Interesujący obraz daje teoretyczne zakres skutków prowadzonej polityki: strukturalnych, procesualnych oraz wymiar treści prowadzonej polityki. W pierwszym istotną uwagę zwraca

² Szerzej patrz M. Thatcher, *Lata na Downing Street. Wspomnienia z okresu pełnienia funkcji premiera rządu Zjednoczonego Królestwa*, Gdańsk 1996 oraz Ch. Patten, *Not Quite the Diplomat: Home Truths About World Affairs*, London 2005.

reinterpretacja zasady jedno państwo, dwa systemy, w drugim sinizacja kultury politycznej i ostatek zasad przyjmowania obywateli ChRL na terenie Hongkongu.

Druga praca przedstawiona na oceny to „Rewolucja parasolkowa w Hongkongu Przyczyny przebieg, następstwa”. Praca ta w sposób szczegółowy pokazuje mechanizmy działania wewnątrz miasta a także różnego typu polityki prowadzone przez Pekin jak np. rozszerzone prawo interpretacji prawa Hongkongu przez Stały Komitet OZLP. Podstawową kwestia to przypis nr 13: „w Hongkongu językiem powszechnie używanym jest język kantoński, ale w Europie to język mandaryński jest lepiej znany dlatego też w pracy zdecydowano się na korzystanie z tego języka/dialektu” to w sposób oczywisty wskazuje, że habilitant nie zna ani kantońskiego ani mandaryńskiego (*putonghua* 普通话). Wskazana kategoryzacja odnosi się do języka mówionego (z pewnymi wyjątkami gramatycznymi), ale jak należy wnosić Autorowi chodzi o znaki uproszczone i tradycyjne. Te pierwsze wykorzystywane są w ChRL drugie zaś w Hongkongu, Macau i na Tajwanie. W pracy w dalszych przypisach np. w rozdziale drugim przypis 14 habilitant używa tych drugich zatem de facto związanych z dialektem kantońskim a we wskazanym przypisie pisze że będzie dokładnie odwrotnie. Druga kwestia natury etycznej to pytanie czy habilitant posiada zgody na upublicznienie opinii respondentów. Jest to ważna kwestia o tyle że standardy badań wymagają przy upublicznieniu personaliów rozmówców specjalnej dokumentacji. Przedstawiając szczegółowe omówienia pracy należy podkreślić, iż w pierwszej części habilitant zwraca uwagę na historyczne tło analizowanych wydarzeń, ale przede wszystkim daje bardzo szczegółowy analizę społeczno-gospodarczą statusu Hongkongu oraz jego mieszkańców. W drugiej części, co nie jest typowe dla tego typu opracowań, Autor rozpoczyna analizę teoretyczną. Punktem wyjścia jest teoria deprywacji relatywnej, występująca w sytuacji upośledzenia pewnej grupy społecznej, która posiada poczucie odrzucenia. Idąc tropem definicji Davisa należało uznać, że głównym powodem zamieszek w Hongkongu jest sukces reform w Chińskiej Republice Ludowej w tym zwłaszcza w prowincji Guangdong, a głównie w graniczącym z Hongkongiem Shenzhen. O czym Autor pisze na stronie 89. Następnie w oparciu o trzy typy deprywacji jednostkowej, egoistycznej oraz grupowej przedstawia swoją argumentację. Ważnym elementem pracy jest zauważenie relacji między samym niezadowoleniem a jego upolitycznieniem mającym miejsce wówczas kiedy pojawia się przyzwolenie na przemoc. To w takich przypadkach wydaje się kluczowe i prowadzące do rozruchów czy zamieszek. Warto zwrócić uwagę o czym pisze habilitant, że większość mieszkańców Hongkongu nie przejawia sympatii politycznych, a jedynie grupa wiekowa w przedziale 70-88 lat wyraża poparcie dla DAB (34% badanych) oraz grupa 11-20

dla socjaldemokratów 34% badanych. Zatem zamieszki określane mianem rewolucji nie są powodowane przesłankami politycznymi tylko wynikają z deprivacji grupowej i wyrażają obawy o ekonomiczną przyszłość Hongkongu a kwestie polityczne służą tylko za katalizator, swego rodzaju *casus belli*, bo medialnie są bardziej chwytliwe. Takie również stwierdzenie znajduje się u habilitanta „wartości polityczne są zatem kształtowane przez przemiany struktur ekonomicznych”. Ale w kolejnym zdaniu autor wyklucza poprzednie: „można przyjąć że prodemokratyczne hasła rewolucji parasolkowej były efektem aksjonormatywnych przemian społeczeństwa”. W pierwszym zdaniu mamy klasyczne myślenie marksistowskie oraz wizja historii Gieorgija Plechanowa, co absolutnie nie jest tu rozpatrywane pejoratywnie, natomiast drugie odnosi się do wartości, aksjologii. Cały wywód autora wspiera to pierwsze rozumienie (s. 124-125). Podobnie kwestie klasowości pojawiają się w dalszej analizie w tym na stronach 134-135, choć już w rozdziale na temat innych możliwych teorii tłumaczących powstawanie ruchów społecznych. Istotne też są hipotezy w zakresie analizy między występowaniem deprivacji relatywnej a poziomem identyfikacji się z grupą. W kolejnych rozdziałach przedstawiona została panorama partii politycznych w Hongkongu oraz przytoczono ciekawe wypowiedzi studentów z uczelni w byłej brytyjskiej kolonii, które przede wszystkim odnosiły się do odmienności kulturowej mieszkańców Hongkongu. W podsumowaniu przedstawiono odniesienia do głównego nurtu wyvodu: czyli deprivacji relatywnej i jej połowicznego uzasadnienia w badaniach. Pytanie jakie się pojawia po lekturze zakończenia odnosi się do stwierdzenia habilitanta, że deprivacja była wynikiem dwóch czynników: niespełnionych oczekiwań demokratyzacji Hongkongu i pogarszającej się sytuacji ekonomicznej. Pytanie kto składał obietnice demokratyzacji: KPCh, rząd w Londynie czy np. organizacje międzynarodowe? W świetle przedstawionego wyvodu nie jest to jasne. Na pewno ciekawe i warta pogłębionych badań jest proces wyłaniania się z ruchów prodemokratycznych ruchów lojalistycznych dążących do utworzenia bardziej niezależnego podmiotu.

Trzecim w kolejności oceny jest „Metodologiczne wyzwanie badań przemian społeczno-politycznych reżimów hybrydowych i ich tranzycji. Kazus SRA Hongkong”. Opracowanie należy traktować jako swego rodzaju toolbox dla dalszych badań, jest przeglądem literatury przedmiotu dającej dobry przegląd teorii możliwych do wykorzystania w badaniach. Pierwsza z nich wskazuje reżim hybrydowy jako element analizy związanej z teoriami demokratyzacji, modernizacji, czy legitymizacji. W kolejnym punkcie autor odnosi się do przedstawionych perspektyw badawczych w kontekście samego Hongkongu. W pracy, co jest nowością wykorzystano kody QR które stanowią swego rodzaju przypisy dające możliwość m.in. obejrzenia w mediach społecznościowych zająć w Hongkongu czy też lektury South

China Morning Post. Druga z przedstawionych perspektyw to perspektywa demokratyzacji, która jak zauważa autor jest poddawana istotnej próbie po przejęciu Hongkongu przez Chiny kontynentalne. W tej kwestii istotna jest rola środowisk propekińskich, oraz fakt obostrzeń prawnych przy wyborze szefa egzekutywy co dość jednoznacznie wskazuje na polityczną optykę kandydata a potem szefa władzy wykonawczej. Bardzo ciekawym wątkiem jest poruszone zagadnienie wartości azjatyckich. Te zaś miały stanowić o inności kontynentu azjatyckiego oraz kontestować tzw. amerykańizację Azji. Habilitant wskazuje tu przykład Singapuru, gdzie de facto brak demokracji nie jest problemem, ale to z uwagi na relatywnie wysoka efektywność administracji, która w pełni satysfakcjonuje obywateli Singapuru. W ostatnim punkcie zwrócono uwagę na fakt wprowadzenie postępujących procedur demokratycznych przez ostatniego gubernatora Chrisa Patten. Z ubolewaniem należy przyznać, że habilitant nie sięga do wspomnień (o czym była mowa powyżej) tylko analizuje w sposób nazbyt teoretyczny polityczne funkcjonowanie Hongkongu.

Kolejno ocenione zostały artykuły przedstawione jako dzieło główne w postępowaniu habilitacyjnym. Pierwszy z nich opublikowany we Wrocławskich Studiach Politologicznych (2014) omawia zasadę „jedno państwo, dwa systemy” w kontekście przejęcia Hongkongu przez Chiny ludowe. Autor wskazuje, iż taka koncepcja była produktem kontekstu odejścia od rewolucyjnej polityki przewodniczącego Mao Zedonga do pragmatycznej polityki Deng Xiaopinga. Początkowo skierowana do „rodaków” na Tajwanie (1 stycznia 1979 r. – nie zaś jako podaje Autor na III Plenum XI Zjazdu) miała stanowić o pragmatycznej podstawie odcinającej się od ideologicznych sporów poprzedniej epoki i miała zachęcać do zjednoczenia z Chinami kontynentalnymi. Szybko jednak uznano, że Tajwan jest zbyt „pogmatwanym” problemem i kierownictwo chińskie użyło tej formuły w negocjacjach z Wielką Brytanią – co zauważa Autor. Ważne, iż odniesiono się i dokładnie omówiono kontrowersje wobec prawa pobytu na terenie Hongkongu. Ciekawym jest tu określenie granic działania zasady „jedno państwo, dwa systemy”, która jednak kończy się tam gdzie zaczyna się interpretacja Ustawy Zasadniczej przez Stały Komitet OZPLu. Zatem praktycznie nie ma tu granicy. W drugim tekście poświęconym „sinizacji” Hongkongu. Na początku tekstu habilitant wyjaśnia samo pojęcie, które o czym była mowa uprzednio koduje znaczenie kulturowej integracji, a zatem wskazuje na odmienność kulturową Hongkongu i szerzej południa Chin od politycznego i kulturowego centrum na Północy kraju. Najistotniejszą częścią opracowania są wnioski, które sugerują, iż po przejęciu Hongkongu przez ChRL doszło to „utworzenia” tożsamości mieszkańców Hongkongu co w konsekwencji miało prowadzić do radykalizacji nastrojów.

W tekście “Democratization Dilemmas in the Hong Kong Special Administrative Region” habilitant przedstawia elementy determinujące rozwój demokracji. W początkowej fazie analizuje system Hongkongu w oparciu o typologię przedstawioną przez Roberta Dahla, by następnie przejść do analizy traktatów w oparciu o które Korona Brytyjska uzyskała dostęp do Hongkongu. Tu pojawia się istotny element braku dobrej interpretacji deklaracji politycznych a jak zauważa cytowany Yash Gai strona chińska miała inne rozumienie słów zapisanych w traktatach. Innym elementem pojawiającym się w tekście jest pokolonialny status Hongkongu, który dla strony chińskiej nie ulegał wątpliwości. Kolejny punkt przedstawia problemy demokratyzacji Hong Kongu w negocjacjach chińsko-brytyjskich w latach 80. XX wieku. Podobnie jak w materiałach już omówionych Autor niestety nie odwołuje się do wspomnień polityków biorących udział w negocjacjach m.in. M. Thatcher. Istotnym elementem była kwestia podniesiona przez stronę brytyjską – demokratyzacja Hongkongu jako gwarant zachowania praw człowieka. Jednak we wspólnym komunikacie oświadczenia były bardzo ogólne, mówiono, iż Hong Kong zachowa wysoki poziom autonomii, poza sprawami zagranicznymi i obroną, rząd będzie w rękach mieszkańców Hongkongu a jedynie szef egzekutywy będzie nominowany przez Radę Państwową po konsultacjach. Strony zapewniły również o preferencjach dla zasady jedno państwo, dwa systemy choć z adnotacją, że stosowne prawa zapewniające wolności obywatelskie będą gwarantowane przyszłymi prawami przyjętymi w Specjalnym Regionie Administracyjnym. Co ciekawe, jak wskazuje autor, w trakcie przygotowania „Basic Law” w Hong Kongu doszło do zwiększenia politycznej aktywności mieszkańców (s. 375-378). Autor w miejscu powinien zwrócić uwagę na szerszy międzynarodowy kontekst aktywności politycznej – takiej zmiany w Europie Środkowej, Tajwanu, Korei Południowej czy też Chińskiej Republiki Ludowej. Kluczowe dla zrozumienia problematyki jest wskazanie motywacji Chińskiej Republiki Ludowej – co czyni autor na kolejnych stronach tekstu. Obawy o rozprzestrzenienie się demokracji i upadek systemu unitarnego w Chinach jest kluczowym dla zrozumienia stanowiska władz w Pekinie. Stąd też kroki w kierunku posiadania istotnego wpływu na wewnętrzne kwestie w Hongkongu – mianowanie szefa egzekutywy oraz możliwość interpretacji Basic Law przez Stały Komitet OZPL.

Jako najlepszy uznaje tekst „Sinizacja polityczna Hongkongu”. Jest to napisany w sposób bardzo klarowny tekst dający dobre zdefiniowanie pojęć, historyczny, kulturowy i polityczny kontekst. Ciekawym materiałem jest wskazanie różnych rozwiązań normatywnych w zakresie wyboru szefa egzekutywy. To dyskusja która *de facto* toczy się cały czas. Dobrze jest omówienie kwestii politycznych i historycznych. Kontrowersje wzbudza jednak zbyt ogólne

podejście do kwestii zmian w Chinach kontynentalnych: „w Hongkongu przetrwała także duża część zwyczajów, która w Chinach kontynentalnych (głównie za sprawą rewolucji kulturalnej) znalazła się w odwrocie (np. geomancja – *feng shui*)” – pisze Autor. Wystarczy zobaczyć nowoczesną architekturę Szanghaju czy innych miast Chin by przekonać się że *feng shui* w dalszym ciągu odgrywa i będzie odgrywać istotną rolę we wszystkich aspektach życia mieszkańców Chin kontynentalnych. Takich uogólnień należy unikać w pracach naukowych. Nie zmienia to faktu, że Autor daje systematyczną analizę celów i działania w kierunku sinizacji przy czym wskazane elementy takie jak obawy przed „tajwanizacją” Hongkongu oraz integracja gospodarcza z politycznym centrum w Pekinie są kluczowe. Ten drugi motyw związany jest głównie z rozwojem graniczącego z Hongkongiem Shenzhen, który staje się potentatem wysokich technologii na całą Chińską Republikę Ludową. Kolejno przedstawiono organy administracyjne i instrumenty działań w zakresie sinizacji Hongkongu. Do ciekawych należy zaliczyć tu oddziaływania aksjologiczne – w tym m.in. parady chińskich „taikonautów” w Hongkongu jako elementu budowy jedności narodowej w ramach Chińskiej Republiki Ludowej. Do elementów ograniczających postępy integracji politycznej w tym liczne swobody obywatelskie oraz różnice kulturowe, których (co powtarzam) Autor nie wyjaśnia szerzej. Ciekawym z punktu widzenia analizy jest omówienie „tożsamości hybrydowej” mieszkańców Hongkongu oraz grup kontestujących relacje z ChRL. We wnioskach tekstu uwagę zwraca fakt, iż rosnąca bardziej asertywna postawa Chin w relacjach z Hongkongiem jest wynikiem rosnącej roli Państwa Środka w stosunkach międzynarodowych.

Kolejny tekst “Hong Kong Youth Radicalization from the Perspective of Relative Deprivation” daje wyjaśnienia teoretyczne zachodzących zmian wśród młodzieży Hongkongu. Analiza przedstawia radykalizację młodzieży z perspektywy deprivacji relatywnej. W pierwszej części teoretyczne rozważania na temat kreowania się ruchów masowych, ruchów radykalizujących (Ted Gurr, McCauley and Moskaleiko, Doug McAdam, Sidney Tarrow and Charles Tilly). Ze wstępnym rozważaniem koresponduje kolejny punkt, który omawia w jeszcze szerszy sposób teorię deprivacji relatywnej m.in. za J. Smithem and Thomasem F. Pettigrewem oraz wspomnianego już Teda Gurra. W dalszej części omówiono teorię deprivacji relatywnej w kontekście tematyki protestów w Hongkongu. Autor zwraca tu uwagę na szereg przyczyn, lecz do najciekawszych należy zaliczyć budowę wyobrażeń młodzieży o czasach przeszłych (tzn. post memory czyli pamięć o czasach minionych, których osoby bezpośrednio nie były świadkami) i mitologizowania przeszłości brytyjskiej. Podczas gdy starsi mieszkańcy Hongkongu twierdzą, że w czasach brytyjskich nie było swobód takich w politycznym centrum w Londynie, studenci – co wskazuje habilitant – twierdzą, że brytyjski

kolonizator wsłuchiwał się w potrzeby mieszkańców Hongkongu. Protesty następują kiedy (za Gurrem) różnica między oczekiwaniami a możliwościami ich spełnienia rośnie i staje się nieakceptowalna przez podmioty który dotyczy.

W artykule „Can the concept of “Europeanisation” prove useful in the study of Hong Kong-mainland China relations?” habilitant stawia ciekawy problem badawczy zastanawiając się na ile doświadczenia europejskie mogą być przydatne w analizach relacji Hongkongu i ChRL. Kluczowym dla tekstu jest zestawienie koncepcji europeizacji z koncepcją sinizacji politycznej. Pozornie te modele są zasadniczo podobne – instytucje europejski ograniczają suwerenność podmiotów uczestniczących w projekcie (extensive penetration za Olsemen). Sinizacja ma podobny wymiar. Jednak należy zwrócić uwagę, o czym pisze habilitant, w modelu europejskim to Hongkong byłby kluczowym aktorem od którego decyzji zależałoby przyjęcie np. norm CHRL, w modelu sinizacji głównym graczem jest Pekin czyli transplantuując to na warunki europejskie to Bruksela. W tym kontekście wniosek habilitanta, iż model europeizacji może być istotnym elementem w zrozumienia procesów między ChRL a Hongkongiem wydaje się nazbyt optymistyczny, choć z akademickiego punktu widzenia takie porównanie należy uznać za prowokujące dyskusje. To zdecydowanie na plus.

Całość naukowego dorobku habilitanta jest spójna, posiada dobrze przygotowaną bazę metodologiczną i co ważne wskazuje na zaangażowanie habilitanta w prowadzenie badań w tym wyjazdu do Hongkongu. Wszystko należy ocenić pozytywnie z zastrzeżeniem, że powinien bardziej ambitnie podchodzić do periodyków czy wydawnictw w których publikuje swoje badania. Autor wskazuje w autoreferacie, iż prezentował wyniki na badaniach na forach międzynarodowych m.in. IPSA jednak realnie przełożyło się to tylko na jedną publikację w obiegu międzynarodowym. Należy uznać, iż takie badania zasługują na publikowanie w obiegu międzynarodowym do czego należy dążyć w przyszłości. Brak realnej konfrontacji na międzynarodowych konferencjach zagranicznych będzie tylko stanowił o limitowaniu dalszego rozwoju naukowego habilitanta.

Ocena aktywności organizacyjnej

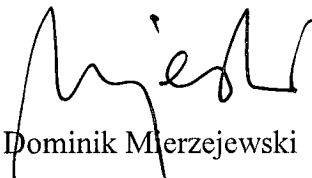
Dr Łukasz Zamecki charakteryzuje się aktywną działalnością organizacyjną. Od 2016 r. jest prodziekanem Wydziału ds. badań i współpracy międzynarodowej. W latach 2012-2016 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Europejskiego, będąc uprzednio kierownikiem studiów dziennych pierwszego stopnia, oraz magisterskich studiów jednolitych. Przez ponad 10 lat był nauczycielem WOSu i historii w VIII LO w Warszawie. Te działania należy zaliczyć do istotnych, świadczących o poczuciu odpowiedzialności habilitanta. Ponadto jak wskazano w autoreferacie habilitant był wykonawcą w grantach NCN, a także w grantach

finansowanych z UE, oraz IEEM Academic Grant gdzie był kierownikiem. W ramach prowadzonych badań odbył pięć wyjazdów studyjnych do Hongkongu (2013-2016) oraz uczestniczył w międzynarodowych konferencjach w tym organizowanych przez Stowarzyszenie Nauk Politycznych z Hongkongu. Prowadził wykłady m.in. na Hongkong Baptist University, Macau University oraz King's College w Londynie. Wziął udział w 21 konferencjach międzynarodowych z czego pięciu zagranicznych (niektóre ze wskazanych konferencji międzynarodowych nie miały wymaganych 30% uczestników z zagranicy więc nie można ich zaliczyć jako konferencji międzynarodowe). Widać, że habilitant ma tego świadomość bo sam wskazuje najważniejsze IPSA i EIA. Ważnym jest wskazanie Hongkong Baptist University jako miejsca gdzie habilitant miał dostęp do materiałów oraz konsultował przedstawił materiał z najlepszymi ekspertami w zakresie stosunków międzynarodowych w tym z prof. J. P. Cabestenem.

Podsumowując, prace zgłoszone do oceny, choć w pewnych momentach mają braki są bardzo stymulujące do dalszej dyskusji na temat związany ze zmianami w Hongkongu, tym bardziej w obecnym kontekście. Publikacje habilitanta dają istotny wkład w zrozumienie sytuacji w Hongkongu i mają potencjał do tego by stanowić ważny element dyskusji w szerszym obiegu międzynarodowym. Przede wszystkim teoretyczne podejście w oparciu o deprivację relatywną daje nowe spojrzenie, minusem natomiast jest brak osadzenia kontekstu kulturowego, które w istotny sposób warunkuje relacje południowych Chin z politycznym centrum w Pekinie.

Habilitant spełnia wszystkie warunki uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego i w związku z powyższym, przedkładam wniosek o dopuszczenie dr Łukasza Zameckiego do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Dominik Mierzejewski